

Conservator Veldman gaat niet stilzitten na afscheid

LEENS - Freerk J. Veldman uit Winsum herinnert het zich nog als de dag van gisteren. Toen hij een jaar of vijftien geleden aantrad als conservator van de borg Verhildersum in Leens, stond hij voor een omvangrijke klus. De borg, op dat moment functioneel als expositieruimte, moest volgens Veldman zijn oude inrichting van woonhuis terugkrijgen. "Alleen de keuken had een herkenbare sfeer, de overige vertrekken stonden vol verrijdbare wanden en vitrines. Ook werd de hoofddeur niet meer gebruikt. Terugkijkend constateer ik dat het huis de negentiende eeuwse uitstraling heeft gekregen die ik beoogde toen ik begon. Dat stemt tot tevredenheid."

Afgelopen vrijdag nam Veldman in het Groningse provinciehuis officieel afscheid als conservator van Verhildersum en de Menkemaborg in Uithuizen. Hoewel hij de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt, zal Veldman de komende tijd bepaald niet gaan stilzitten. Tijdens de afscheidsbijeenkomst werd de conservator benoemd tot adviseur van het door de provincie en het Groninger Museum opgerichte Freerk J. Veldmanfonds. Middels dit fonds zal de geschiedenis van het Groninger meubel worden bestudeerd.

Die bezigheid is Veldman op het lijf geschreven. De voormalig student kunstgeschiedenis, die in 1963 als stagiair op de Menkemaborg terechtkwam, zal zich na zijn pensionering tevens bezighouden met het opstellen van een beleidsplan voor de Fraeylemaborg in Slochteren. "Er zijn nog zoveel andere dingen blijven liggen", zegt Veldman, "dat ik me echt niet hoeft te vervelen. Ik ben bijvoorbeeld erg onder de indruk van de Kaap-Hollandse meubelstijlen. Het zou best kunnen dat ik daar nog een studie aan wijd."

Verhildersum

Zoals gezegd werd Veldman ruim 15 jaar geleden aangesteld als conservator van de borg Ver-

Freerk J. Veldman heeft afscheid genomen als conservator van de borg Verhildersum.

hildersum. Omdat ook het werk op de Menkemaborg gewoon doorging, moest de Winsumer zijn tijd goed verdelen. "De werkverhouding is altijd duidelijk geweest", zegt hij. "Zestig procent Menkemaborg, veertig procent Verhildersum. Ik ben beide borgen gaan beschouwen als mijn eigen bedrijven, waarbij mijn werk altijd een hobby is gebleven. Daarom heb ik me ook nooit gestoord aan vrije dagen en vakantie."

Op Verhildersum kreeg Veldman voor het eerst te maken met de organisatie van wisselende exposities. In totaal heeft hij er zeker zestig begeleid.

"Het koetshuis had geen duidelijke bestemming. Het leek me daarom een ideale plaats om de tentoonstellingen in onder te brengen. Met de herinrichting van de borg moest vervolgens vanaf het nulpunt worden begonnen. Verhildersum is niet groot, dus wilde ik alle ruimten optimaal benutten."

Bezoekers van de borg -dat zijn er jaarlijks zo'n 20.000- zullen meteen beamen dat het museum een aparte, leefbare charme uitstraalt. "Het is alsof de bewoners elk moment thuis kunnen komen", zegt Veldman. "Als ik, om er zelf te wonen, zou mogen kiezen tussen Verhildersum en de Menkemaborg, koos ik voor de eerste. Beide borgen zijn belangrijk voor Groningen, omdat ze de stijl van twee verschillende perioden herbergen. Verhildersum is sterk negentiende eeuwse, terwijl de Menkemaborg duidelijk zeventiende en achttiende eeuwse kenmerken heeft."

De inrichting van Verhildersum begon met de bestemming van de vertrekken. Veldman, wijzend: "De eetkamer, de keuken, de grote zaal; alles moest een plek krijgen. Toen dat eenmaal duidelijk was, konden we beginnen met het uitzoeken van de inventaris. Een groot deel van het interieur is afkomstig van de families die hier ooit hebben gewoond, Van Starckenborgh en Frima. Er zijn heel bijzondere stukken bij, zoals het uit 1670 stammende familieportret van de familie Tjarda van Starckenborgh in de zaal van de borg. Dat is het grootste familieportret van Nederland. Overigens is de relatie met beide families nog altijd uitstekend."

Veldman hield zich als conservator voornamelijk bezig met het woonhuis en het koetshuis. "Verhildersum is natuurlijk veel meer", zegt hij. "Het Schathoes, de museumboerderij Welgelegen, de landerijen, de beeldentuin. Daarmee heb ik geen bemoeienis gehad. Persoonlijk vind ik het jammer dat de tuin niet dezelfde negentiende eeuwse sfeer van de borg uitstraalt. De combinatie is zelfs heel wonderlijk."

Hoewel Veldman natuurlijk wende aan de schoonheid van beide borgen, raakte hij telkens weer onder de indruk van de uitstraling ervan. "Ik ben nog altijd gebiologeerd door de houtgesneden schoorsteenmantel van Jan de Rijk", zegt hij. "Die komt oorspronkelijk ergens anders vandaan, maar past precies in het interieur. Het werk van Jan de Rijk is van een ongekende klasse."

In ongeveer dezelfde bewoordingen liet gedeputeerde Mirjam de Meijer zich vrijdag uit over het werk van Veldman. Ze noemde zijn inbreng op het gebied van het cultuurhistorisch erfgoed in de provincie Groningen 'van onschatbare waarde'. "Maar ik heb het natuurlijk niet alleen gedaan", zegt de Winsumer bescheiden. "Bij Verhildersum is een enorme groep enthousiaste vrijwilligers betrokken. Dat alleen al maakte het werken hier uniek."

Tijdens zijn afscheidsreceptie kreeg Veldman van de Groninger Borgen Stichting een speciaal voor hem ontworpen gouden 'borgenspeldje' uitgereikt. De meest recente winnaar van de Culturele Prijs van de gemeente Eemsum kreeg verder een fraaie studiereis voor twee personen naar Rome aangeboden. Of beter gezegd: Veldmans echtgenote werd met die reis verrast. "Zonder haar was alles anders gelopen", zegt Veldman. "Op de achtergrond heeft ze altijd voor me klaargestaan."

Het interieur van de zaal van Verhildersum. (Archief)